

DJALĀL-UD-DĪN RŪMĪ

MATHNAWĪ

Poeme, parabole și învățăături sufite

Traducere din limba engleză:

WALTER FOTESCU

EDITURA HERALD
București

Cuprins

Notă asupra ediției	5
---------------------	---

CARTEA ÎNTÂI

Prolog		15
POVESTEA I	Prințul și fecioara preafrumoasă	18
POVESTEA II	Neguțatorul de ulei și papagalul lui	23
POVESTEA III	Regele evreu, vizirul său și creștinii	26
POVESTEA IV	Un alt rege tiranic evreu	33
POVESTEA V	Leul și animalele sălbatice	36
POVESTEA VI	‘Omar și solul	46
POVESTEA VII	Neguțatorul și papagalul său cel isteț	50
POVESTEA VIII	Cântărețul din harpă	56
POVESTEA IX	Arabul și soția lui	59
POVESTEA X	Omul care a fost tatuat	69
POVESTEA XI	Leul ce a vânat cu lupul și cu vulpea	72
POVESTEA XII	Iosif și oglinda	74
POVESTEA XIII	Scribul profetului	76
POVESTEA XIV	Artiștii chinezi și cei greci	78
POVESTEA XV	Sfaturi de taină date de profet lui Zaid cel eliberat	81
POVESTEA XVI	Îngăduința lui ‘Ali	85
Epilog la Cartea I		90

CARTEA A DOUA

Prolog		95
POVESTEA I	Animalul sufitului	96
POVESTEA II	Omul sărac și prizonierii	103
POVESTEA III	Regele și cei doi robi ai săi	109
POVESTEA IV	Șoimul și bufnițele	114
POVESTEA V	Omul însetat care a aruncat pietre în apă	116
POVESTEA VI	Stăpânul lui Luqman îl pune la încercare și îi descoperă istețimea	119

POVESTEA VII	Moise și păstorul	122
POVESTEA VIII	Omul care a îmblânzit un urs	127
POVESTEA IX	Grădinarul și cei trei prieteni	130
POVESTEA X	Bayazid și sfântul	131
POVESTEA XI	Mo'avia și Iblis	138
POVESTEA XII	Cei patru oameni din Hindustan	
	care s-au criticat între ei	143
POVESTEA XIII	Bătrânul și medicul	144
POVESTEA XIV	Căraușul arab și învățatul	146
POVESTEA XV	Omul care s-a lăudat că Dumnezeu nu-l pedepsește	
	pentru păcatele sale și răspunsul pe care i l-a dat Ietro	148
POVESTEA XVI	Sufitul lacom	151
POVESTEA XVII	Arborele vieții	155
POVESTEA XVIII	Rățuștele care au fost clocite de o găină	158

CARTEA A TREIA

POVESTEA I	Călătorii care au mâncat puiul de elefant	163
POVESTEA II	Săteanul care l-a invitat pe orășean să-i facă o vizită	168
POVESTEA III	Șacalul care a pretins că este păun	174
POVESTEA IV	Moise și Faraonul	175
POVESTEA V	Elefantul într-o încăpere întunecoasă	177
POVESTEA VI	Îndrăgostitul care-i citea poeme iubitei sale	183
POVESTEA VII	Omul care s-a rugat sincer	
	să fie hrănit fără să muncească	185
POVESTEA VIII	Băieții și învățătorul lor	187
POVESTEA IX	Dervișul care și-a încălcat legământul	188
POVESTEA X	Bătrânul care nu a jelit la moartea fiilor săi	192
POVESTEA XI	Bahlol și dervișul	194
POVESTEA XII	Viziunile Sfântului Daquqi	197
POVESTEA XIII	Oamenii din Saba	203
POVESTEA XIV	Minuni săvârșite de profetul Muhammad	212
POVESTEA XV	Omul care i-a cerut lui Moise	
	să-l învețe graiul animalelor	214
POVESTEA XVI	Femeia care și-a pierdut toți copiii	217
POVESTEA XVII	Vechilul și Prințul din Buhara	220
POVESTEA XVIII	Moscheea fatală	230

CARTEA A PATRA

POVESTEA I	Îndrăgostitul și iubita lui	239
POVESTEA II	Construirea „Celui mai Îndepărtat Templu”	
	la Ierusalim	245
POVESTEA III	Tânărul care i-a trimis regelui o scrisoare	
	în care se plângea de mâncarea primită	262

POVESTEA IV	Bayazid și cuvintele sale blasfemiatoare când a intrat în extaz	265
POVESTEA V	Cei trei pești	270
POVESTEA VI	Moise și Faraonul	274
POVESTEA VII	Curteanul care s-a certat cu prietenul său pentru a-i salva viața	283
POVESTEA VIII	Prințul care, după ce a fost ispitit de-o curtezană, s-a întors la adevărata lui iubită	287
POVESTEA IX	Catârul și cămila	290

CARTEA A CINCEA

POVESTEA I	Profetul și oaspetele său necredincios	299
POVESTEA II	Arabul și câinele său	306
POVESTEA III	Înțeleptul și păunul	308
POVESTEA IV	Muhammad Khwarazm Șah și Rafizis din Sabzawar	313
POVESTEA V	Omul care a pretins că este Profet	315
POVESTEA VI	Discipolul care l-a imitat orbește pe Șeicul său	318
POVESTEA VII	Cum a fost creat Adam dintr-o mână de țărână adusă de un Înger	324
POVESTEA VIII	Mahmud și Ayaz	329
POVESTEA IX	Neprefăcuta căință a lui Nasuh	332
POVESTEA X	Leul, vulpea și măgarul	335
POVESTEA XI	Musulmanul care a încercat să aducă pe calea cea dreaptă un mag	344
POVESTEA XII	Credinciosul care a spart urciorul cu vin al dregătorului	348
POVESTEA XIII	Mahmud și Ayaz (continuarea Poveștii VIII)	351

CARTEA A ȘASEA

Prolog		365
POVESTEA I	Robul indian care era îndrăgostit de fiica stăpânului său	371
POVESTEA II	Păsărarul și pasărea	374
POVESTEA III	Dregătorul turc beat și cântărețul	377
POVESTEA IV	Cumpărarea lui Bilal	383
POVESTEA V	Sufitul și cadiul	386
POVESTEA VI	Fachirul și comoara ascunsă	394
POVESTEA VII	Cei trei călători	400
POVESTEA VIII	Omul care a primit o simbrie de la pașa din Tabriz	408
POVESTEA IX	Regele și cei trei fii ai săi	412

Notă asupra ediției

În ultima vreme influența spirituală a lui Mawlānā Muhammad Djalāl-ud-Dīn Rūmī a fost puternic resimțită de oameni având diferite credințe. El a fost recunoscut în Occident, așa cum a fost timp de opt secole în Orientul Mijlociu și Asia, ca unul dintre cei mai mari literați și figuri spirituale ale tuturor timpurilor.

Diferitele calități ale lui Rūmī au fost puse în evidență odată cu traducerile care au apărut în veacul al XIX-lea. El a fost prezentat ca fiind deopotrivă un senzual și un cerebral, un sobru și un extatic, profund serios și extrem de amuzant, impenetrabil și accesibil. Faptul că el poate spune atât de multe lucruri unor oameni atât de diferiți, este semnul profunde sale universalități.

Viața lui Rūmī

Djalāl-ud-Dīn Rūmī s-a născut în ziua a șasea a lunii Rabi’I (1 octombrie 1207), în Balkh din Khorassan, oraș renumit pentru frumusețea sa¹. Tatăl său, Baha-ud-Dīn Walad, un teolog recunoscut, era foarte popular ca maestru sufi și avea numeroși discipoli. Dacă e să dăm crezare celor spuse de Djāmi în *Nafhāt-ul-uns*, stările extatice ale lui Djalāl-ud-Dīn au început de la o vârstă fragedă. Pe când avea cinci ani, el a avut parte de experiența lumii nevăzute: viziuni cu îngeri și oameni sfinți.

¹ Pe teritoriul ocupat astăzi de Afghanistan.

În 1218 familia părăsește Balkh din cauza pericolului invaziei mongolilor și după o călătorie îndelungată pe la locurile sfinte ale Islamului (Mecca, Bagdad), se stabilește la Konya, în Turcia. Tatăl său a primit un post de predicator la universitatea din Konya; la moartea sa, în 1231, Djalâl-ud-Dîn, pe atunci în vârstă de douăzeci și patru de ani, îl înlocuiește.

Educația pe care o primește în primii ani o datorează în întregime tatălui său, iar mai târziu, prietenului apropiat al familiei, Sayyid Buha-ud-Din din Balkh. Acesta din urmă a venit la Konya când Mawlânâ avea treizeci și patru de ani, și timp de nouă ani l-a inițiat în „știința profeților și a lumii”, care includea retrageri stricte de patruzeci de zile cu respectarea preceptelor coranice și continuând cu diferite discipline de meditație și înfrânare. În această perioadă Djalâl-ud-Dîn a petrecut mai bine de patru ani la Alepp și Damasc studiind cu unii dintre cei mai mari măștri spirituali ai vremii. Se spune că în această perioadă l-a cunoscut, la Nishapūr, pe Farīd-ud-Dîn A'ttâr care, în vremea aceea, era foarte bătrân.

În anii care au urmat Rūmī a sporit în cunoaștere. Sayyid Buha-ud-Dîn, considerând că misiunea lui a fost îndeplinită, a vrut să se retragă pentru a-și petrece restul vieții în singurătate. De aceea i-a spus lui Mawlânâ: „De-acum, fiule, ești pregătit. Tu n-ai egal în niciuna dintre ramurile științei. Ai deveni un leu al cunoașterii. De-acum eu mă voi retrage. Un mare prieten va veni la tine și veți fi unul pentru celălalt ca două oglinzi. El te va conduce la părțile cele mai tainice ale lumii spirituale și veți fi cei mai buni prieteni din lume”. Astfel Sayyid a anunțat sosirea lui Shams din Tabrīz, evenimentul central al vieții lui Rūmī.

Mawlânâ împlinise treizeci și șapte de ani când l-a întâlnit pe vagabondul Shams. Shams-ud-Din Tabrīzī, un spirit neliniștit și un inovator, a sosit la Konya către 1244, după lungi călătorii în care-și făcuse numeroși dușmani. Despre prietenia celor doi bărbați s-a scris imens. Înaintea acestei întâlniri, Rūmī era un eminent profesor de religie și un mistic recunoscut; după întâlnire, el a devenit un poet inspirat și un mare iubitor de oameni. „Shams era un mesager

al Sursei, unul care aduce lumină celui care poate să o primească, unuia care este ori prea plin, ori prea gol. Mawlânâ era unul dintre cei plini. După ce a primit-o, el a putut să transmită acest mesaj spre folosul întregii umanități. Shams ardea și Rûmî a luat foc.”

Tovărășia celor doi a fost de scurtă durată. După numai un an, Shams dispăre pentru totdeauna; se crede că ar fi fost ucis de oamenii care erau invidioși pe influența lui asupra lui Djalâl-ud-Dîn. Adeverata cauză a asasinării lui Shams trebuie să fi fost însă necredința lui deschisă în Islam, pe care Rûmî încearcă să o deghizeze și să o facă tolerabilă în declarațiile și scrierile sale. În plus, el a monopolizat în așa măsură societatea lui Rûmî, încât discipolii au hotărât să-l ucidă. Djalâl-ud-Dîn a fost atât de marcat de despărțirea de prietenul iubit, încât s-a retras din lume, a devenit un derviş și a fondat Mawlawî, ordinul dervișilor rotitori¹, devenit cunoscut în întreg imperiul turcesc.

Rûmî era un om al cunoașterii și sfințeniei înainte de a-l întâlni pe Shams, dar numai după aceea alchimia acestei relații a fost capabilă să împlinească predicția lui Sayyid: „cufundă sufletele oamenilor în nesfârșita plinătate... și adu la viață sufletele acestei false lumi cu înțelegere și iubire”.

Mai bine de zece ani după dispariția lui Shams, Mawlânâ a compus ode și gazeluri, și toate acestea au fost adunate într-o culegere de poeme intitulată *Dîwan-e Kabîr*. Între timp el a legat o strânsă prietenie spirituală cu Husâm-ud-Dîn Celebî. Într-una din zile, pe când cei doi rătăceau în împrejurimile Konyei, Husâm-ud-Dîn i-a spus: „Dacă

¹ Riturile ordinului Mawlawî simbolizează iubirea divină și extazul mistic; scopul adepților este să se contopească cu Divinul. Muzica și dansul sunt astfel concepute încât să inducă meditația asupra iubirii lui Dumnezeu. Muzica, conținând accente ale muzicii clasice turce, servește în principal să acompanieze poeme ale lui Rûmî și ale altor poeți sufi. Dansul, constând din rotiri neînchinate și mișcări în cerc, face posibilă primirea și răspândirea binecuvântării lui Dumnezeu. Întreaga ceremonie poate fi văzută ca un crescendo în trei etape: cunoașterea lui Dumnezeu, vederea lui Dumnezeu și în cele din urmă prezența lui Dumnezeu.

ai scrie o carte precum *Ilahiname* a lui Sanai sau *Mantik'ut-Tayr'i* a lui Farīd-ud-Dīn 'Attar, aceasta va deveni sursă de inspirație pentru cântăreți; ei își vor umple inimile din cartea ta și vor compune o muzică pe măsură”.

Mawlānā a zâmbit și a scos de sub turban o bucată de hârtie pe care scrisese primele rânduri din *Mathnawī*, spunând: „Celebī, dacă tu consimți să scrii pentru mine, eu voi recita”. Și astfel, pe când împlinea cincizeci de ani, Rūmī s-a apucat să compună *Mathnawī*. Oriunde se întâmpla să fie, la școală, la băile publice din Konya sau în livezile din Meram, el recita fără răgaz. „Nu puteam să țin pasul cu el – spune Celebī – căci uneori recita zi și noapte timp de câteva zile. Alteori, nu compunea cu lunile, ba odată nu a compus nimic timp de doi ani.¹ La terminarea fiecărui volum îi citeam totul din nou, ca el să poată corecta ceea ce scrisesem.”

Redactarea acestei opere a durat până la moartea lui Rūmī, survenită în asfințitul celei de-a cincea zile a lunii Jomādi II, 672 (18 decembrie 1273), la vârsta de șaizeci și opt de ani. La moartea sa, toți locuitorii din Konya², fără deosebire de credință, s-au rugat și au ținut doliu. A fost înmormântat lângă familia sa și un mausoleu de culoare verde a fost înălțat în cinstea sa de notabilitățile orașului.

Opera

Eforturile întreprinse în ultima perioadă pentru cercetarea și publicarea operei lui Rūmī au reușit în parte să autentifice, din numărul imens de lucrări ce i se pun în seamă, următoarele scrieri:

► *Diwān-e Shams-e Tabrīzī*, reunește o mare parte din opera sa lirică (gazeluri) închinată prietenului și maestrului său spiritual. A fost redactată timp de treizeci de ani, de la sosirea lui Shams la Konya și până la moartea lui Rūmī. Conține aproape 40.000 de versuri. O ediție completă a fost publicată la Teheran; traduceri parțiale au apărut în mai multe limbi europene.

¹ Aceasta s-a întâmplat atunci când a murit soția lui Husām-ud-Dīn.

² Deoarece Mawlānā și-a petrecut cea mai mare parte a vieții sale în Konya, a fost supranumit Rūmī, adică „turcul”.

► *Rubāyāt*, o operă poetică alcătuită din catrene compuse în perioada tinereții, a fost publicată pentru prima oară în 1894 de Veled Chelebî, un descendent al lui Rûmî, după care au urmat traduceri în turcă și în câteva limbi europene.

► *Mathnawî*, un vast poem de 25.000 de versuri, împărțit în șase cărți sau *daftar*. Numele îi vine de la forma prozodică folosită, adică distihuri care rimează între ele. Pe bună dreptate poate fi considerată una dintre marile capodopere spirituale al umanității. Ea tratează o extraordinară varietate de subiecte și cuprinde istorisiri, fabule, parabole, legende și texte coranice, toate îmbibate de spiritul învățăturilor sufite. Este o carte ce prezintă viața în întregul ei, de la dimensiunea ei mundană și cosmică până la nivelurile trezirii metafizice. A fost începută pe la 1260 și a continuat până la moartea lui Rûmî. În ciuda dimensiunilor ei impresionante, lucrarea a fost tradusă în Occident începând cu secolul al XIX-lea.¹

► *Fîhi-mâ-fîhi*, principala operă în proză a lui Rûmî, este o culegere de povestiri, anecdote, întrebări și răspunsuri pe marginea textelor coranice sau a întâmplărilor de fiecare zi. A fost publicată în 1950 de Foruzanfar la Universitatea din Teheran.

La titlurile de mai sus trebuie adăugate câteva *predici* și *zeci de scrisori* adresate unor persoane cu diferite privilegii; fără să aibă o prea mare importanță literară, scrisorile sunt valoroase prin informațiile pe care le furnizează despre viața particulară a lui Rûmî.

Mediul spiritual

Ce ar trebui să știm pentru a primi cunoașterea pe care Rûmî ne-o oferă? Întâi de toate, trebuie înțeles că tradiția lui Rûmî nu este una „orientală”. Nu este o tradiție a Estului sau a Vestului, ci ceva între cele două. Limba maternă a lui Rûmî a fost persana, o limbă indo-europeană puternic influențată de vocabularul semitic. În plus, tradiția islamică spune că omului i s-a dat doar o singură religie prin

¹ În limba engleză există mai multe versiuni, integrale sau parțiale: Georg Rosen, în 1849; James Redhouse, în 1881; E.H. Whinfield, în 1889 (folosită ca sursă și pentru ediția de față); R.A. Nicholson, în 1925.

intermediul nenumăraților profeți sau mesageri, care au mers la toate popoarele de pe pământ aducându-le cunoașterea Duhului. Dumnezeu este sursa întregii vieți; Esența Lui nu poate fi descrisă sau comparată cu ceva, însă El poate fi cunoscut prin anumite calități spirituale care sunt manifestate în lume și în sufletul omului.

Islamul este înțeles ca o continuare a tradiției abrahamice sau iudeo-creștine, cinstind profeții evrei, precum și pe Iisus și pe Maria. Starea omului neiluminat este una a „necredinței”, în care un individ trăiește în sclavia falsului sine și dorește bunurile lumii materiale. Practicile spirituale pe care Rûmî le indică sunt menite să preschimbe cerințele falsului sine și să se atingă „supunerea” în fața unei ordini mai înalte a realității. Fără această supunere adevăratul sine este stăpânit de către ego și trăiește într-o stare de neîncetat conflict, datorată unor impulsuri contradictorii. Sinele înrobite este despărțit de legătura sa firească cu inima, principalul organ al percepției realității, și nu mai poate primi călăuzirea spirituală și hrana pe care inima le procură. Sfârșitul acestei sclavii și false separații conduce la realizarea și dezvoltarea adevăratei noastre umanități. Maturitatea spirituală înseamnă realizarea faptului că sinele este o reflexie a Divinului. Dumnezeu este Preaiubitul sau Prietenul, identitate transpersonală. În iubirea sa pentru cel Preaiubit iubitorul ajunge să se uite pe sine.

Djalâl-ud-Dîn, supranumit „prințul poezilor sufi”, a fost un mare mistic, combinând în sine gânditorul și artistul. În întreaga lui operă poetică el a cântat iubirea divină, care a fost ghidul spiritual al vieții sale. El nu l-a căutat pe Dumnezeu în afară, ci în sine însuși. A crezut că dragostea a fost cel mai mare semn al lui Dumnezeu arătat omului. El a simțit cum se dizolvă în oceanul fără de sfârșit al iubirii divine, „întocmai cum zahărul se dizolvă în apă”.

Dedicându-se unei vieți de nesfârșită dragoste spirituală, poezie, muzică și dans, Mawlânâ a fost un mare umanist. Iubirea sa pentru oameni a fost fără margini. El obișnuia să spună: „Noi iubim, de aceea viața omenească este frumoasă!” Filosofia sa poate fi rezumată de versul următor:

Vino iarăși!
Vino iarăși, oricum ai fi,
Chiar dacă ești fără credință,
Un adorator al focului sau un păgân;
Nu contează că ți-ai încălcat jurămintele de o sută de ori.
Ușa noastră nu-i una a deznădejdiei,
Doar vino așa cum ești!

Pe bună dreptate unul dintre criticii occidentali spunea despre el: „Fără îndoială, Rūmī a fost unul dintre cei mai mari poeți mistici ai Islamului și un geniu al literaturii universale. El a marcat, cu o amprentă de neșters, gândirea religioasă musulmană și opera lui constituie o sursă de meditație și de viață spirituală”¹.

¹ Eva de Vitray Meyerovitch, *Mystique et poésie en Islam*, Desclée de Brouwer, 1972.

CARTEA
ÎNTÂI

Prolog

Aminte ia cum sună a jale un fluier¹ ce-i meșterit din trestii
Și-și unduiește viersul blând, cântând despre durerea despărțirii:
„Din clipa-ntunecată când m-au smuls dintre-ale mele trestii,
Cânturile mele au smuls și ele oamenilor lacrimi.
Mi-am revărsat preaplinul inimii și-am năzuit să-mi cânt aleanul
Și să-mi arăt tot dorul ce îl port pentru acasă.
Cel ce departe rătăcește de căminul lui
Adânc tânjește după clipa când s-o înturna.
Iar tânguirea mea țintește către orice suflet,
De-i plin de veselie, ori de-i cuprins de jale.
Și toți primesc cântarea mea, căci al lor suflet e-nclinat s-o facă,
Dar nimeni nu pătrunde taina din lăuntru meu.
Iar cântul meu de jale nu-i străin de taina ce o port în suflet,
Dar ea rămâne ascunsă veșnic pentru urechea ce doar s-asculte vrea.
Căci trupul nu-i despărțit de suflet, nici sufletul nu e străin de trup,
Și totuși nimeni n-a zărit vreodat-un suflet”.

Nu-i simplu sunet cântul tânguit de fluier, ci pârjol,
Iar cel ce nu-l aude, trăiește mort fiind!
E focul iubirii cel ce hrănește acest cânt²,

¹ Instrumentul despre care Rûmî vorbește aici este un anumit tip special de flaut, numit *ney*, un instrument special folosit în ceremoniile sufi. (*N. red.*)

² Iubirea este legea atotputernică care atrage toate ființele spre contopirea cu Creatorul lor.

E drojdia iubirii ce fierbe vinul în pocal.

Fluierul e sfetnic de taină al celor ce iubesc și nu-s iubiți;

O, da! Căci forța cânturilor sale îmi dezvelește taina ascunsă-n suflet
cel mai mult.

Cine oare a simțit otrava și leacul ei deopotrivă, altundeva decât în
cânt de fluier?

Cine-a simțit mai dulce mângâiere, altundeva decât în cânt de fluier?

Fluierul cântă basmul cu al iubirii drum însângerat

Și deapănă povestea chinurilor lui Majnun.

Toți suntem robii acestor simțăminte și nu putem scăpa de ele,

Întocmai cum auzul înclină să asculte șoaptele ce graii i le-ngână.

Din greaua suferință, traiul meu e chin și plâns în șoaptă,

Zi după zi, viața mi se scurge în neagră suferință.

De-mi va pieri întreaga viață în ăst chin – nu-mi pasă,

De tu-mi rămâi alături, O, Neasemuite și Unic Neîntinat¹!

Dar cel ce nu e pește, curând se satură de apă,

Iar cei ce flămânzesc măsoară timpul mult mai greu;

Și tot așa, „Cel Crud” nu înțelege ce-nseamnă a fi „Copt”²;

Așa că se cuvine să îmi scurtez prologul.

Înalță-te, copile! Din legături te smulge și simte libertatea!

Cât timp vei mai rămâne rob al aurului strălucitor?

Chiar de-o să torni întreg oceanul în urciorul tău,

Deșertăciunea viselor tale nu va dura mai mult de-o zi.

Urciorul poftei de avere nicipând nu are fund,

Iar scoica nu ascunde perla în adânc, pân' ce cochilia nu-i plină;

Doar cel ce-i veșmântat în straie sfâșiate de flacăra iubirii,

E cu adevărat neîntinat de pofte și păcat.

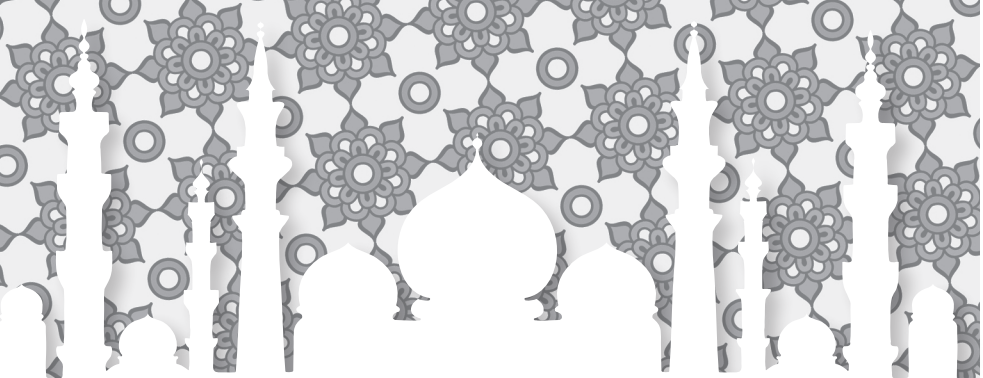
¹ Anihilarea sinelui duce la contopirea omului cu Dumnezeu și la viață veșnică. Dumnezeu este Numenul universal prin care toate fenomenele capătă subzistență. Vezi *Gulshan i Raz*, I, 400.

² „Crud” și „Copt” sunt termenii corespunzători pentru „Oamenii îndreptați spre cele din afară” și „Oamenii de suflet” sau misticii.

Închinăciune ție, atunci, Iubire, o, dulce nebulie!
Tu, care tãăduiești îndată orice durere omenească!
Tu, neasemuitul vraci ce vindecă mândria și trufia!
Tu, care ești a noastră-nțelepciune, precum e Platon printre oameni!
Iubirea înalță trupurile noastre din țărnă până-n Rai.
De dragul ei, colinele domoale dãnțuiesc,
O, Preaiubite, căci iubirea a dat viață Muntelui Sinai,
Când „s-a cutremurat și Moise s-a prãbușit într-un leșin”¹.
De m-ar atinge Preaiubitul cu suflarea sa,
Și eu, asemeni flautului aș izbucni în cãnțece duioase.
Dar cel ce n-are parte de cei care-i cunosc grãirea,
E mut, deși poate să vorbească în mai multe graiuri.
Când trandafirul s-a uscat și toată floarea-i pustiită,
Cântul privighetorii nu mai rãsună nicãieri.
Preaiubitul este în tot și-n toate, cel ce iubește doar l-acoperă c-un vãl².
Preaiubitul înseamnă tot ce are viață, iar cel care iubește e neînsuflețit!
Când cel care iubește nu își mai simte inima însuflețită de Iubire,
El devine asemeni unei sãrmane pãsãri fãrã aripi. Ce păcat!
Cum să gãsesc puterea cumpãtului să îmi pãstrez,
De nu-mi aratã Preaiubitul încurajare, sprijin și speranță?
Iubirea cere ca taina aceasta să fie revelatã,
Dar știi tu oare de ce oglinda e întunecatã?
Rugina de pe luciul ei demult nu-i curățatã.
Și oare la ce-i bunã oglinda ce nu reflectã chipul?
Căci de-ar fi fost ștearsã de ruginã și de orice pângãrire,
Cu-o strãlucire fãrã seamãn ar oglindi SOARELE LUI DUMNEZEU.
O, dragi prieteni, să ascultãm cu toții o poveste,
Ce poartã-n sine miezul adãncului meu crez.

¹ Aluzie la dãruirea Legii pe Muntele Sinai; *Coran*, VII, 139-142.

² Toate existențele fenomenale (printre care și cea omenească) sunt doar „vãluri”, care întunecã imaginea Numenului Divin, unica existență autenticã; iar în clipa în care omniprezența sa atot-susținãtoare își retrace sprijinul, toate celelalte existențe revin la condiția lor originarã de neant.

POVESTEA I

Prințul și fecioara preafrumoasă

8 A fost odată un prinț, care, în vreme ce se afla la vânătoare, a zărit o fată minunată și a căzut pe loc în mrejele iubirii. Făgăduindu-i tinerei averi și comori fără seamăn, prințul reuși să o cucerească. Nu trecu mult timp și fata căzu grav bolnavă. Prințul trimise după toți vracii din ținut. Deși toți spuneau: „Prin voia lui Dumnezeu¹ vom afla leacul potrivit”, nimeni nu reuși s-o vindece. Așa că prințul se cufundă în rugăciune și drept răspuns la ruga sa, i-a fost trimis din ceruri un tămăduitor. Acesta îi izgoni pe toți vracii palatului și cu multă iscusință reuși să afle adevărata taină a bolii preafrumoasei fete – o dragoste nefericită pe care o purta unui giuvaergiu din Samarkand.

Urmând sfatul iscusitului vraci, prințul trimise în Samarkand după giuvaergiu și aducându-l în ținutul său, îl însură cu frumoasa care suferea din pricina dragostei. Vreme de șase luni, cei doi trăiră împreună în cea mai deplină fericire și armonie. După ce s-au scurs cele șase luni, tămăduitorul, urmând porunca divină, i-a turnat giuvaergiului o licoare vrăjită, astfel încât acesta să-și piardă forța și frumusețea. Tânăra și-a pierdut dragostea pentru el și s-a reîntors la rege.

Această poruncă divină a fost asemeni poruncii date de Dumnezeu lui Abraham de a-și înjunghia propriul fiu, Ismail; ea nu este

¹ Potrivit prescripțiilor coranice, nimănui nu îi este îngăduit să se adreseze unui musulman adevărat fără să rostească formula *In sha Allah al' ala*.

deloc diferită în spirit de fapta aceluî inger din ceruri care l-a înjunghiat pe sclavul lui Moise.¹ De aceea, nu se cuvine ca această poruncă să facă obiectul disputei omenești, fiind mai presus de înțelegerea muritorilor de rînd.

Descrierea Iubirii

Cel ce iubește face dovada dragostei prin suferința inimii;
Căci nu există boală mai grea decât durerea ascunsă-n piept.
Leacul îndrăgostitului nu-i de găsit la vraci;
Iubirea este astrul tuturor tainelor lui Dumnezeu.
Îndrăgostitul poate tânji după o iubire sau după alta,
Dar la sfârșit el este atins de însuși Regele iubirii.
Oricât am încerca să-nfățișăm, să lămurim iubirea,
De chiar iubim, ne rușinăm de vorbele ce le rostim.
Multe lucruri se limpezesc de căutam în vorbe să le deslușim,
Dar dragostea-i mai clară, când neatinsă rămâne de cuvinte.
Când pana se pornește a scrie stihuri,
Ea scrie-n van când trebui' să vorbească de iubire.
Când se ajunge la al iubirii tainic miez,
Se frînge pana, iar foaia se destramă.
De vrea să o explice, cugetul se înăbușă asemeni asinului împotmolit;
Doar singură Iubirea poate grăi de dragoste și îndrăgostiți!
Doar soarele se poate înfățișa pe sine,
Iar de îl vezi, nu-ntoarce fața de la el.
E-adevărat, și umbrele grăiesc tot despre soare,
Dar numai soarele aruncă lumina vieții peste toți.
Umbrele la somn ne îmbie, ca o poveste spusă-n ceas de seară,
Dar când soarele răsare, „luna e îndepărtată cu tărie”.
Nimic pe lumea asta nu-i mai minunat ca soarele,
Dar Soarele din suflet n-apune în veci și nu cunoaște timpul.
Deși astrul ce-a noastră lume o luminează e unic și măreț,
Putem gândi și-alți sori care să-i fie pe potrivă.

¹ *Coran*, XVIII, 73.